t: 088 888 6666
e: info@ltonoord.nl
w: www.ltonoord.nl

Postadres
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Regiokantoor Noord
Bezoekadres
Lavendelheide 9
9202 PD Drachten

Ministerie van Defensie
T.a.v. de Staatssecretaris, de heer G.P. Tuinman
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Datum: 16 mei 2025 Referentie: 03125/dr/rv/gl

Betreft: Opvolging werkbezoek De Haar - onderbouwing positie LTO Noord Midden-Drenthe

Geachte heer Tuinman,

Naar aanleiding van uw werkbezoek aan De Haar op 15 mei jongstleden en uw verzoek om nadere informatie, stuur ik u hierbij - namens LTO Noord Midden-Drenthe - een toelichting op de zorgen en standpunten die wij met u gedeeld hebben.

Tijdens het werkbezoek werd duidelijk dat er in de regio serieuze zorgen bestaan over de voorgenomen uitbreiding van het defensieterrein. Voor LTO Noord Midden-Drenthe en de lokale agrarische gemeenschap zijn daarbij twee hoofdpunten van belang: de toenemende mentale druk op ondernemers en bewoners, en de beschikbaarheid van reële beleidsalternatieven binnen het huidige terrein.

De agrarische sector ervaart een structurele toename van mentale druk. Dit is niet slechts een gevolg van toegenomen openheid over dit onderwerp, maar van een daadwerkelijke toename van stressfactoren. Toen ik zeven jaar geleden begon als LTO Noord-bestuurder, was mentale gezondheid binnen de sector nauwelijks onderwerp van gesprek. Inmiddels is het een vast onderdeel in gesprekken met leden.
Uit onderzoek onder leden van LTO Noord blijkt dat:

- 14% van de boeren en tuinders ernstige mentale klachten ervaart;
- 33% structurele stress ondervindt, voornamelijk door onzekerheid over regelgeving, toekomstperspectief, maatschappelijke druk en financiële zorgen.

De Nationale Ombudsman, Reinier van Zutphen, benoemde deze stapeling van onzekerheid en wantrouwen recent als een breder maatschappelijk patroon. Tijdens zijn tour langs boerenbedrijven concludeerde hij: “Jeetjemina, het is niet alleen stikstof.” Hij zag hoe ondernemers met goede bedoelingen vastlopen tussen verschillende overheidslagen, regels en onduidelijke toekomstscenario’s. Ook in onze regio is dit herkenbaar.

Hoewel programma's zoals TABOER - een initiatief van LTO Noord ter ondersteuning van de mentale gezondheid van agrariërs - belangrijk werk verrichten en mede worden gesteund door het Ministerie van Landbouw, kunnen zij deze problematiek niet alleen dragen. Zorgvuldig beleid blijft noodzakelijk om extra druk op leefgemeenschappen te voorkomen.

Ten einde het beslag op landbouwgrond te beperken wordt op basis van analyse van de regio voorgesteld om voor oefenruimte voor defensie intensiever gebruik te maken van bestaande terreindelen, zoals het Witterveld. Deze alternatieven bieden ruimte voor capaciteitsvergroting zonder verdere aantasting van agrarisch gebied of woonomgeving. Volgens betrokken bewoners en vertegenwoordigers uit het gebied zijn deze oplossingen technisch uitvoerbaar, ruimtelijk verantwoord en bestuurlijk minder belastend.

LTO Noord Midden-Drenthe ondersteunt deze lijn, omdat deze bijdraagt aan zowel strategische beschikbaarheid voor Defensie als stabiliteit in de regio. Beleidsafwegingen die leiden tot behoud van balans tussen nationale belangen en lokaal draagvlak zijn in onze ogen noodzakelijk.

Wij hopen dat deze toelichting bijdraagt aan uw verdere overwegingen. Indien u nadere toelichting wenst, denken wij uiteraard graag mee.

Met vriendelijke groet,

Jacob Nijhoff
Voorzitter LTO Noord Afdeling Midden-Drenthe
Klateringerweg 16
9433 TB Zwiggelte
jacobnijhoff@hotmail.com / 06 11 44 02 44